

Vähähiiliset liikennepalvelut Vaasan seudulla 2030 -tiekartta

Tiekartta *Vähähiiliset liikennepalvelut Vaasan seudulla 2030* auttaa hahmottamaan niitä kehityspolkuja, joilla voidaan lisätä liikenteen kestävyttä. Tiekartta jakaantuu kahdeksaan eri teemaan, joista jokaiselle on osatavoitteita ja tavoite-tila vuoteen 2030 asti. Tiekartta on saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Liikenteeseen, liikennepalveluihin ja tiekartassa käsiteltäviin teemoihin vaikuttaa monien eri julkisten ja yksityisten toimijoiden ratkaisut ja päätökset. Siksi tavat, joilla kukin osaltaan voi edistää kestäviä liikennepalveluita, vaihtelevat. Yhteinen suunta on tärkein. Tavoitteena on kehittää liikennepalveluita ja nostaa niiden käyttöastetta tiekartan avulla.

Tiekartta on laadittu muun muassa Vaasan seudun kuntien, viranomaisten, yritysten ja kohderyhmien edustajien kanssa osana *MoveIT – Vähähiiliset liikennepalvelut Vaasan seudulla 2030* -hanketta. Hanke oli käynnissä 1/2019–8/2021, toteuttajina Vaasanseudun Kehitys Oy VASEK ja Vaasan yliopisto. Hankerahoittajia olivat Pohjanmaan liitto/EAKR-rahoitus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vaasan kaupunki ja Mustasaaren kunta.

MoveIT-hanke suosittelee, että seuraavaksi seudulla tehdään toimintasuunnitelma tiekartan tavoitteiden, ja erityisesti liikenteen kestävyystavoitteiden, saavuttamiseksi.

Vaasassa kesäkuussa 2021

VASEK

 Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

V A A S A
V A S A

 KORSHOLM
MUSTASAARI

 Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

 Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahoitus
Euroopan sosiaalirahasto

Vähähiiliset liikennepalvelut Vaasan seudulla 2030 -tiekartta

Lähtötilanne 2021

2024

2027

Tavoitetila 2030

Työpaikat

Pitkiä työasiamatkoja tehdään paljon julkisella liikenteellä. Päivittäisissä työhön liittyvissä matkoissa oman auton käyttö yleistä. Kestävä liikkuminen on melko tuntematonta tai nähdään kulueränä. Muutamia edelläkävijätyöpaikkoja.

On perehdytty, kuinka valtio kannustaa kestävään työmatkaliikkumiseen sekä millaisia liikkumispalveluita on tarjolla. Yhä useammalla työpaikalla on laadittu liikkumissuunnitelma sekä kokeiltu, millaista liikkuminen voisi olla hyödyntämällä erityisesti joukkoliikennettä ja muita liikennepalveluita, kimppakyytejä ja (sähkö)pyöräilyä (kodin ja työpaikan väliset matkat sekä työasiamatkat).

Työasiamatkat ovat kestäviä ja tehdään pääasiassa ostamalla monipuolisesti erilaisia liikennepalveluita. Yhä useampi työpaikka on laatinut liikkumissuunnitelman. Kehittäminen jatkuu työpäivän aikaisessa liikkumisessa sekä kodin ja työpaikan välisissä matkoissa. Pysäköinti- ja pukuhuonetiloihin on pikkuhiljaa muokattu tukemaan kestävien liikkumistapojen valintaa (esim. miellyttävät pyöräparkit ympäri vuoden, sähköpyörien ja -autojen latausmahdollisuudet, kimppakyytiautojen parkkipaikat).

Työpaikkojen matkustuskäytännöt ja fyysiset rakenteet kannustavat liikennepalveluiden käyttöön ja kestäviin liikkumistapoihin. Muutos nähdään järkevänä työnantajan ja työntekijöiden kannalta. Kimppakyydit yleisiä silloin, kun muut liikennepalvelut eivät ole tarjolla.

Asukkaat

Autoiluarki on enemmistölle rutiinia ja sille harvoin nähdään muuta vaihtoehtoa. Asukkaiden tieto tarjolla olevista liikennepalveluista vaihtelee.

Varsinkin nuoret ja opiskelijat ovat ottaneet omakseen eri liikennepalvelut (kuten bussit, sähköpotkulaudat, autojen yhteiskäyttö ja -vertaisvuokraus). Tapahtumien ja harrastusten yhteydessä järjestäjät miettivät ja kehittävät myös sitä, millaisin tavoin liikutaan tapahtuma- ja harrastuspaikoille.

Yhä useammassa kotitaloudessa ei ole omaa autoa jokaisella täysi-ikäisellä, koska liikennepalveluiden ostaminen mahdollistaa arjen sujuvuuden vähemmällä automäärällä. Kun ei ole tarjolla julkista joukkoliikennettä, ovat kimppakyytiautot kovassa käytössä, kyytiä kehtaa pyytää. Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot ovat yleistyneet.

Asukkaat tietävät, millaisia liikennepalveluita on tarjolla ja niitä palveluita myös käytetään mielellään. Kimppakyydit ja yhteiskäyttöpalvelut ovat luonnollinen osa arkea joukkoliikenteen ohella.

Palveluntarjoajat

Vaihtelua eri yritysten välillä mm. digitaalisuus-tavoitteissa sekä markkinoinnin määrässä. Koronan vaikutukset alaan olleet voimakkaita eikä sen lopulliset vaikutukset ole tiedossa.

Matkaketjujen rakentaminen on käynnistynyt (=yksi matkalippu sisältää koko matkan eri matkustuskäytännöineen). Tätä on edistetty mm. yhteisillä kehittämishankkeilla, joissa on digitaalinen painotus. Julkisen sektorin kilpailutukset ovat ohjanneet digitaalisuuden yleistymiseen ja matkaketjujen rakentamiseen sekä kestäviin käyttövoimien kalustoissa.

Matkaketjujen rakentaminen on jatkunut. Tarjontaa suunnitellaan yhä enemmän myös eri työpaikkojen kanssa. Rääätälöidyt palvelut kasvattaneet liiketoimintaa. Yritysten hankintaosaaminen on parantunut. Yritykset viestivät palvelutarjonnastaan monikanavaisesti, henkilöstöä on koulutettu viestintäänkin. Liikennöitsijöiden välinen yhteistyö jatkuu yhteistyöfoorummeissa ja yhteishankkeissa.

Matkaketjuja on tarjolla yhä enemmän paikallisesti ja valtakunnallisesti, tehty kehitys- ja yhteistyö näkyvä kasvavina matkustajamäärinä. Liikennöitsijät panostavat viestintään ja markkinointiin, joten asukkaiden on helppoa saada tieto aikatauluista, reiteistä, maksutavoista. Hankintaosaaminen hyvällä tasolla.

Maksutavat

Kulkuvälineissä erilaisia keskenään, yhteensovittaminen puuttuu → vaikea asiakkaille (mm. nettilippu, käteinen, pankkikortti, siru, Waltti, lipun saa/ei saa ostettua kuskilta)

Julkinen sektori hankinnoillaan sekä liikennöitsijät kulkevat kohti tunnistepohjaista matkojen maksamista. Rahakin edelleen käytössä maksuvälineenä.

Maksutavat pelaavat yhä paremmin yhteen kansallisten järjestelmien kanssa, ja se on edistänyt matkaketjujen kehittymistä. Maksutavat saa helposti selville ja siksi mm. myös turistit käyttävät monipuolisesti liikennepalveluita.

Eri kulkuvälineissä käytössä sujuvia ja yhtenäisiä maksutapoja ja ne ovat yleisesti tiedossa. Asiakkaille helppo järjestelmä

Vähähiiliset liikennepalvelut Vaasan seudulla 2030 -tiekartta

Lähtötilanne 2021

2024

2027

Tavoitetila 2030

Hallinto

Liikennettä käsittelevä hallinto on hajaantunut eri viranomaisille ja yksiköihin. Seudulla vain muutamia asiaan keskittyviä viranhaltijoita, pienissä kunnissa ei yhtäkään.

Perustettu seudullinen liikennepalveluryhmä käsittelee systemaattisesti ja yhteensovittaa henkilöliikenteen kehittämistä. Seudun valtuustot käsittelevät 2 vuoden välein Vaasan seudun henkilöliikenteen tilannekatsauksen. Vaasan ja Mustasaaren joukkoliikennealueen toiminta vakiintunut.

Liikenteen koordinoitua ja hankintoja on sujuvoitettu vähentämällä kuljetuksia käsittelevien toimialojen määrää. Liikenteeseen keskittyvien henkilöiden määrä on kasvanut seudun kunnissa ja muissa julkisorganisaatioissa kaksinkertaiseksi vuoteen 2021 verrattuna.

Seudun toimijoiden yhteydenpito on säännöllistä. Yhteydenpito ja tiedonvaihto on luontevaa viranhaltijoiden, yritysten ja asiakkaiden välillä. Seudulla asiaan keskittyvien henkilöiden määrä on kasvanut entisestään.

Rahoitus/ Talous

Tieinfraan suurimmat rahat. Muutamat tahot hakevat hankerahaa liikenteen ja liikkumispalveluiden kehittämiseen. Julkishallinnossa liikenteeseen liittyvät kulut (henkilö/tavara/infra) syntyvät eri toimialoilla ilman kokonaiskäsitystä.

Seudun kunnissa on selvitetty laajasti liikenteen kokonaiskulut ja sen perusteella alkanut kokonaisvaltainen kehitystyö. Erityisesti pienten kuntien perusbudjettiin on otettu mukaan kestävän liikenteen ja liikennepalveluiden käytön edistäminen. Kestävien käyttövoimien käyttäminen ja tuottaminen seudulla ovat yleistymässä.

Perusbudjeteissa kestävän liikkumisen edistämisen osuus kasvanut edelleen. Maaseutukunnissakin paremmin resursoitua. Kunnissa, yrityksissä ja kehittäjäorganisaatioissa on muodostunut rutiinit hakea ja toteuttaa aihepiirin hankkeita. Paikallisesti tuotetut kestävät käyttövoimat vahvistavat aluetaloutta, ja se kiihdyttää entisestään käytön yleistymistä.

Liikennepalveluiden sekä kestävien käyttövoimien käyttö nähdään talousnäkökulmasta järkevänä vaihtoehtona seudulle, yrityksille ja kotitalouksille, joten sitä edistetään ja ylläpidetään aktiivisesti. Hanketoiminta tuo lisäresurssia kehittämiseen.

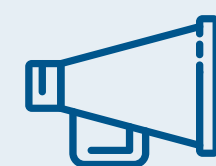
Infra

Suunniteltu perinteisesti moottoriajoneuvoilun ehdoilla. Sujuvampien pyöräilyreittien rakentaminen yleistymässä

Joukkoliikenteen, uusien liikennepalveluiden, pyöräilyn ja kävelyn edistäminen lisääntynyt infran suunnittelussa. Kestävien käyttövoimien tankkaus-/latausverkosto rakenteilla. Kunnat ja muut tahot hakevat infra-hankerahoituksia yhä enemmän.

Kunnissa kestävän liikenteen infran suunnittelu painottuu joukkoliikenteen, uudenlaisten liikennepalveluiden, liityntäpysäköinnin, pyöräilyn ja kävelyn kehittämiseen. Aihepiirin hankkeiden hakeminen ja toteuttaminen rutiinia julkissektorilla, yrityksissä ja tutkimuslaitoksissa. Kestävien käyttövoimien tankkaus-/latausverkosto hyvällä tasolla.

Infra houkuttelee joukkoliikenteen ja muiden liikennepalveluiden käyttöön sekä pyöräilyyn ja kävelyn. Yksityisautoilun tarve on vähentynyt ja autojen käyttövoimat pääsääntöisesti kestäväällä pohjalla.

Viestintä

Vaihteleva määrä viestintää eri julkisorganisaatioilla ja yrityksillä liikennepalveluista ja liikenteestä. Yleinen keskustelu menee herkästi sisällöltään autoilu vs. muut.

Kunnat, hankkeet ja liikennöitsijät panostavat monipuolisesti ja koordinoitusti viestintään ja markkinointiin. Medialle tarjotaan aktiivisesti juttuaiheita liikkumispalveluista ja kestävästä liikenteestä. Työpaikoilla on lisääntynyt sisäinen viestintä liikkumisasiosta osana muita kestävyyskeskusteluja.

Liikenne ja liikkumispalvelut ovat luonnollinen osa kuntien viestintää. Työpaikoissa, yhdistyksissä ja muissa yhteisöissä tehdään sisäistä viestintää näille sopivista liikkumismahdollisuuksista. Seudullinen joukkoliikenne Lifti on muodostunut vahvaksi brändiksi.

Eri tahojen tekemä viestintä on monikanavaista ja räätälöityä eri kohderyhmille. Reaaliaikaista tietoa matkan tekemiseen liittyen on hyvin saatavilla. Myös liikkumispalveluiden toimivuudesta riippuvaiset toimijat (kuten matkailuala) viestivät oman palvelunsa yhteydessä niistä.